

Opinion:

NYNORSK I AVISENE

GJENNOMFØRT FOR SPRÅKRÅDET

JANUAR 2024

INNHold

OM UNDERSØKELSEN
UTVALG

1	BRUK AV NYNORSK OG BOKMÅL	07
2	SPRÅKLIGE RETNINGSLINJER FOR JOURNALISTENE	13
3	NYNORSKKOMPETANSE I REDAKSJONENE	16
4	HOLDNINGER OG FORVENTNINGER FREMOVER	23

OM UNDERSØKELSEN

Formål og gjennomføring

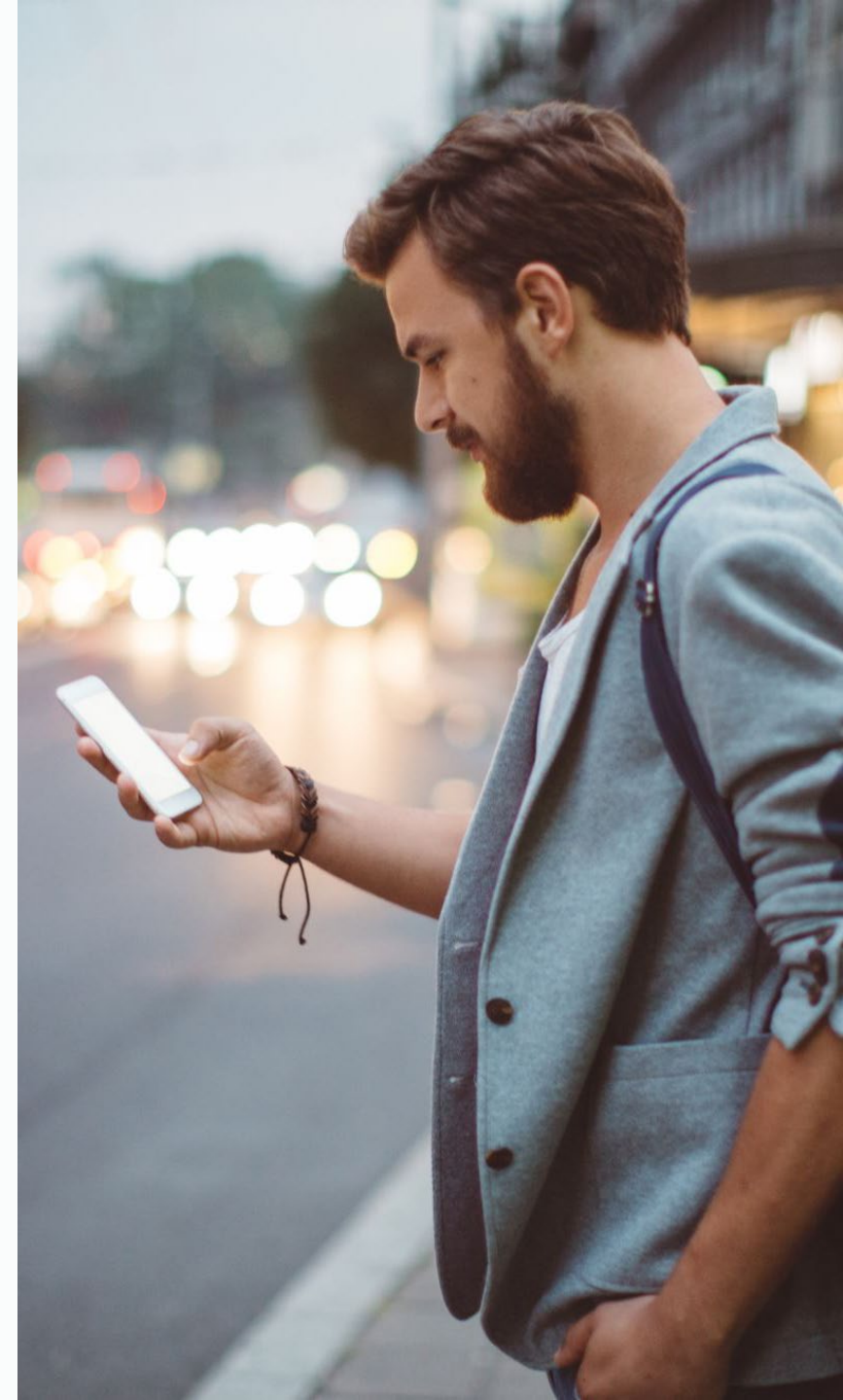
Opinion AS har på oppdrag for Språkrådet gjennomført en undersøkelse blant redaktører i norske aviser om bruk av nynorsk i avisene.

Hovedmålet med undersøkelsen er å avdekke bruk, og holdninger til bruk, av nynorsk, herunder eventuelle hindre eller mulige tiltak for mer nynorskbruk. Undersøkelsen vil også kunne tjene som nullpunkt for å måle utvikling i nynorskbruken i avisene over tid.

Undersøkelsen er sendt ut til et utvalg på 224 aviser hentet fra medieregistre, hvorav 135 aviser på undersøkelsen, som gir en svarrespons på 60 prosent.

Selve datainnsamlingen er gjennomført primært på e-post, inkludert påminnelse på telefon, i oktober-desember 2023.

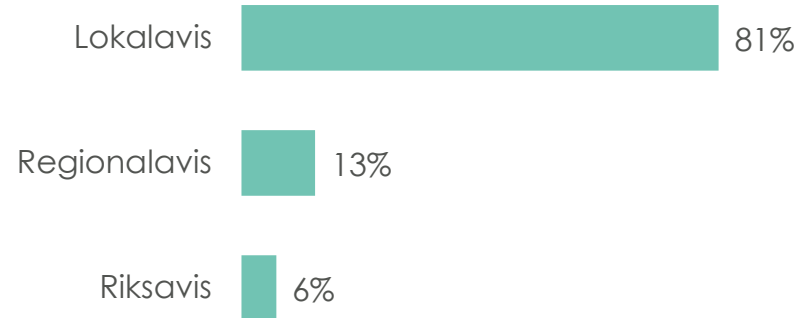
Ansvarlig konsulent i Opinion er seniorrådgiver og partner Nora Clausen.

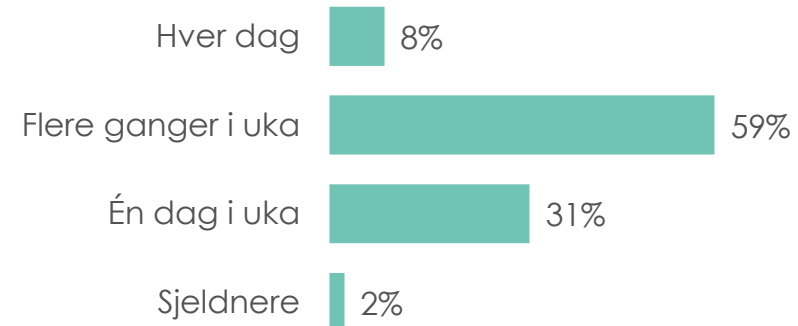
UTVALG OG METODE

- Totalt 135 aviser (av utvalget på 226 aviser) svarte på undersøkelsen. Det gir en svarrespons på 60 prosent.
- Utvalget er hentet fra tilgjengelige medieregistre og oversikter og inkluderer i praksis alle aviser i Norge med ukentlig utgivelse. Gitt at utvalget inkluderer hele populasjonen, anses undersøkelsen representativ basert på sannsynlighetsutvalg og tilfeldig frafall. Dataene er ikke vektet.
- Undersøkelsen ble distribuert via e-post til redaktørene for avisene. Etter to påminnelser, ble det gjennomført en siste purring per telefon til de som da ikke hadde besvart.
- Respondenten er redaktøren for avisen.
- De fleste avisene er lokalaviser og utgis minst ukentlig.

Avisenes nedslagsfelt

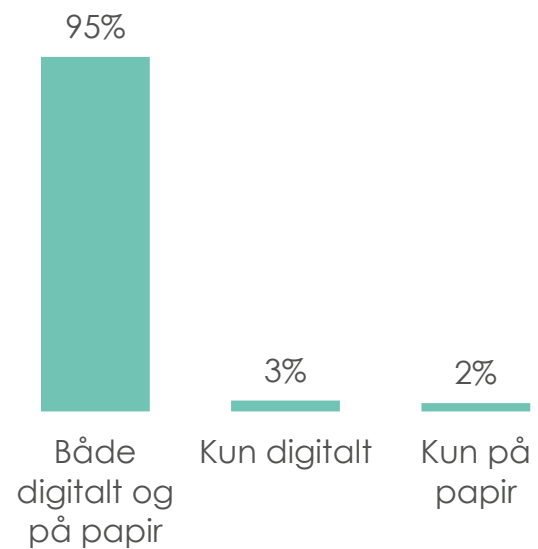

Avisenes utgivelsesfrekvens

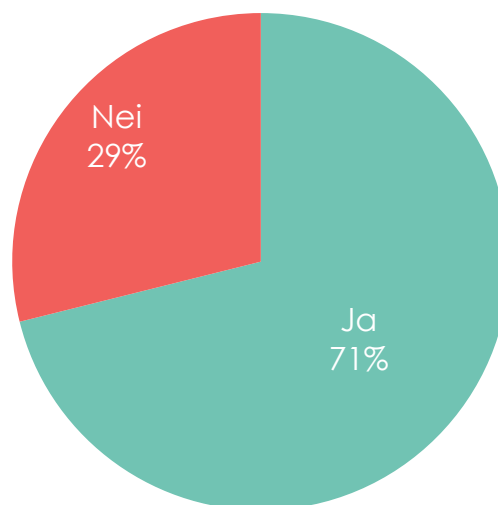

UTVALG forts.

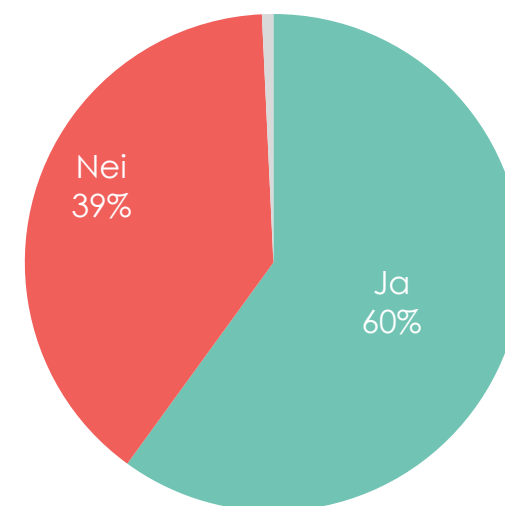
Format

Eid av konsern?

Mottar pressestøtte?

UTVALG forts.

Opplagstall - nettoutvalget (n=133)*

	Totalt	Papir	Digital	Komplett
Kun bokmål (n=70)	703 410	11 097	410 698	281 615
Kun nynorsk (n=28)	106 924	2 274	38 896	65 754
Både bokmål og nynorsk (n=33)	385 109	32 291	190 511	162 307
Annet (n=2)	27 284	657	19 601	7 026
Totalt	1 222 727	46 319	659 706	516 702

Opplagstall - bruttoutvalget (n=222)*

	Totalt	Papir	Digital	Komplett
Totalt	2 121 362	93 149	1 146 665	881 548

* Fire av avisene i bruttoutvalget på totalt 226 aviser har ikke offisielle opplagstall. To av disse er i nettoutvalget. Disse er følgelig ikke medregnet i denne oversikten over opplagstall

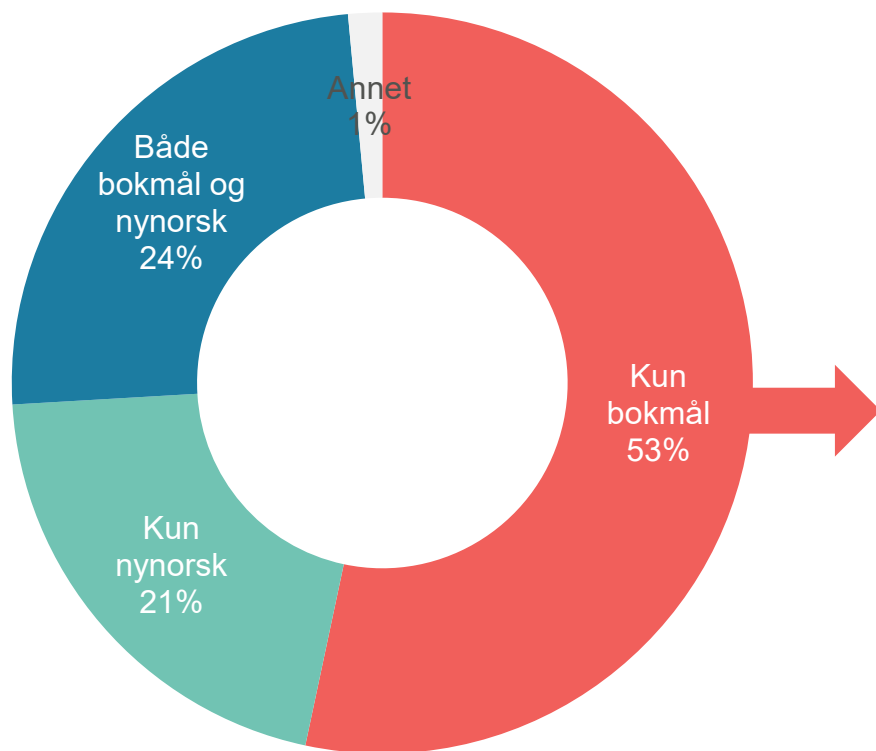
RESULTATER

A woman with dark hair and bangs, wearing a dark blazer over a white shirt, is seated at a table. She is holding a newspaper and looking down at it with a thoughtful expression, resting her head on her left hand. The background is a blurred outdoor setting with white chairs and tables. A semi-transparent red rectangle is overlaid on the right side of the image, containing the text.

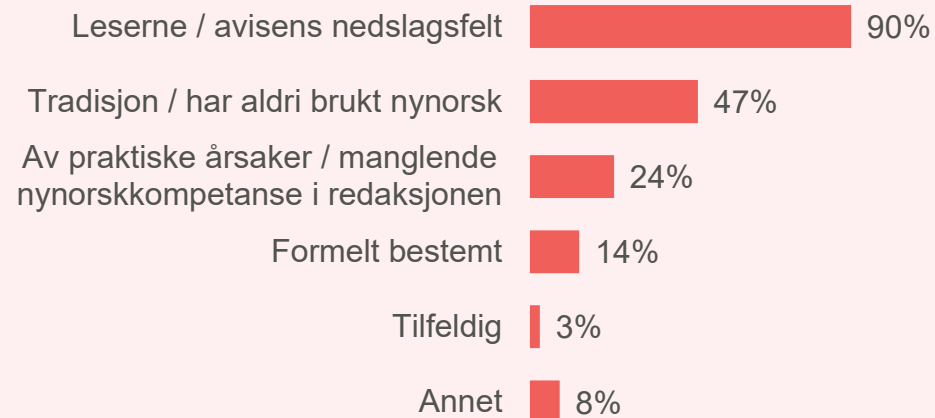
1 BRUK AV NYNORSK OG BOKMÅL

Valg av skriftspråk avhenger mest av leserne

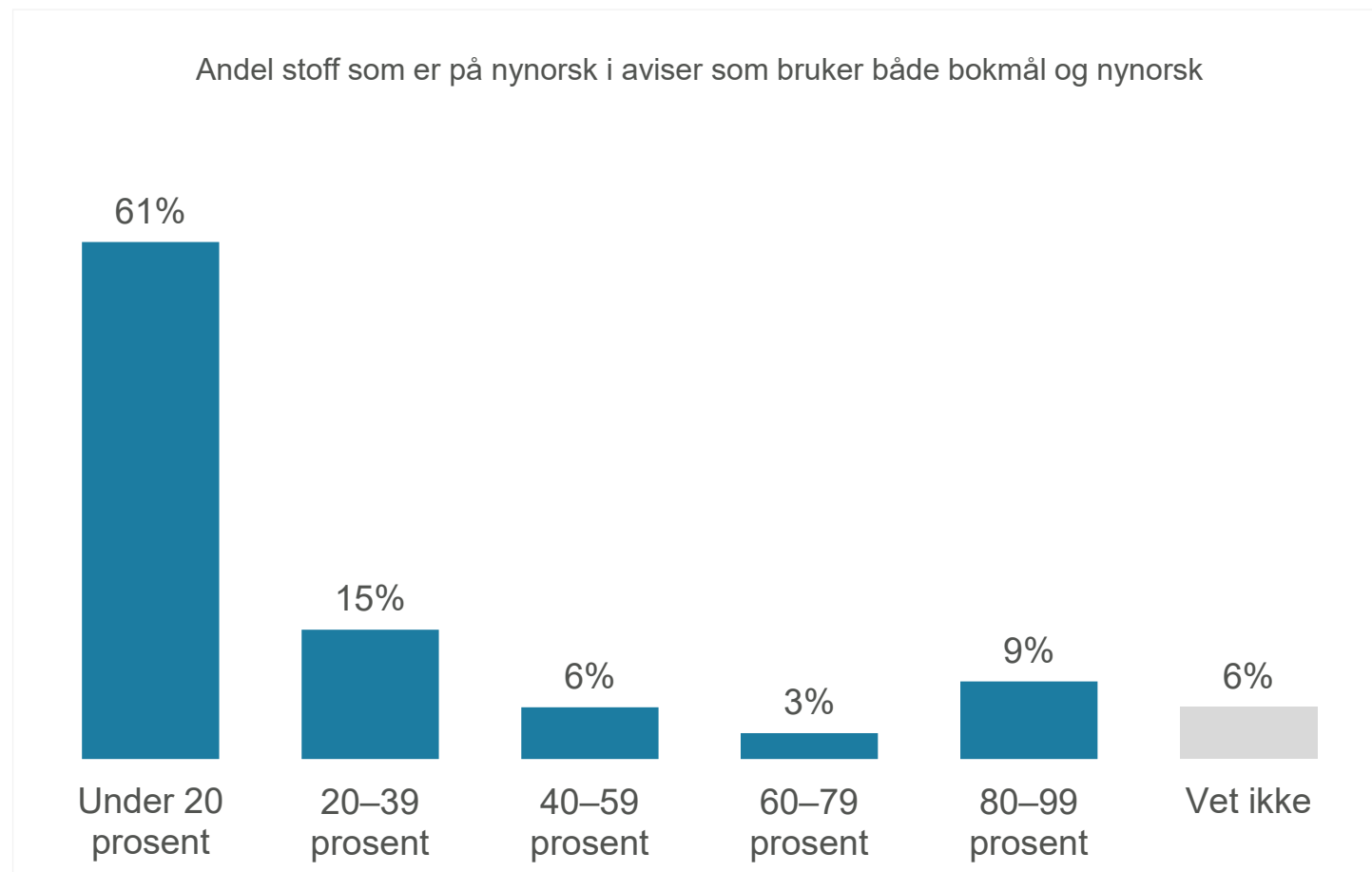

- Halvparten av avisene i utvalget bruker kun bokmål i det redaksjonelle stoffet (53 %), mens 21 prosent bruker kun nynorsk og 24 prosent bruker begge deler.
- Den viktigste grunnen til at aviser *ikke* bruker nynorsk er leserne / avisens nedslagsfelt (som 90 % oppgir). Derneft følger tradisjon / aldri brukt nynorsk (47 %) og praktiske grunner / manglende nynorskkompetanse (24 %).

Hva er den viktigste grunnen til at dere ikke bruker nynorsk? (n=72)

Avisene som bruker begge skriftspråk bruker for det meste bokmål

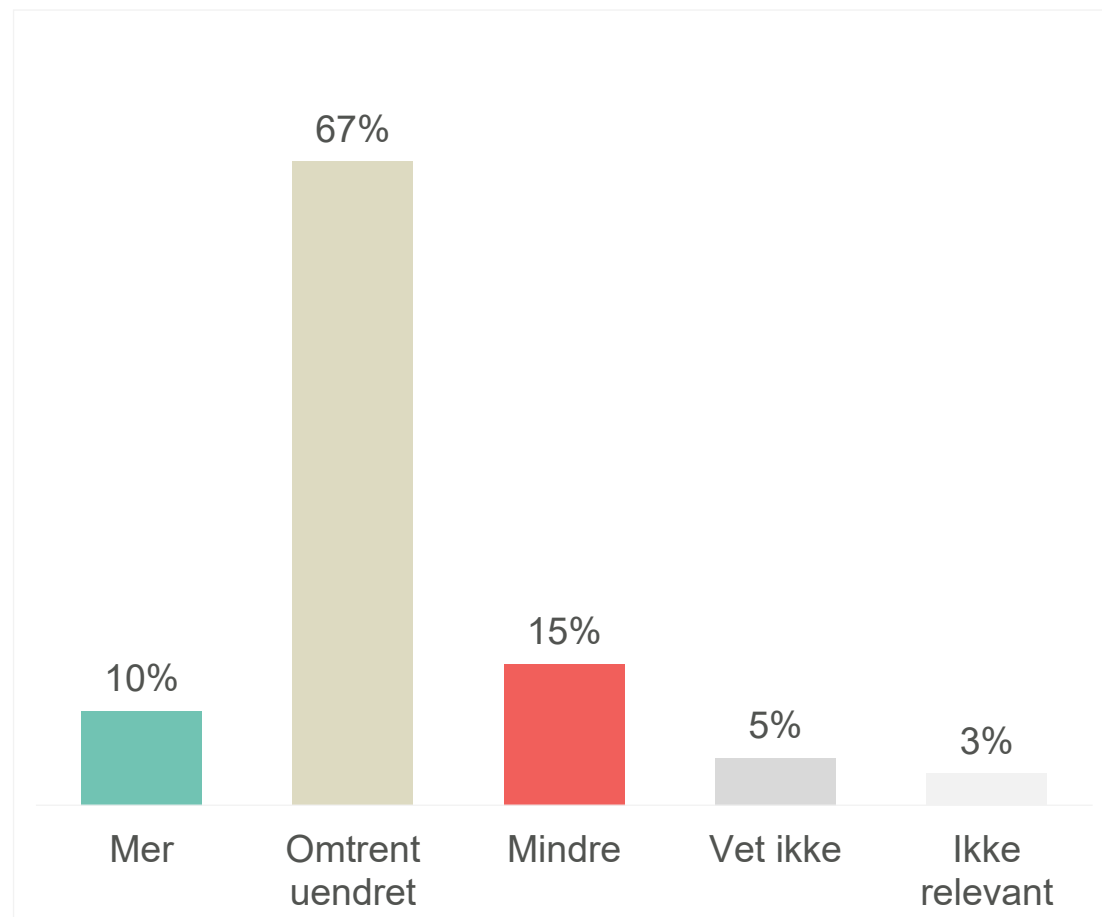
- Blant avisene som bruker **både** bokmål og nynorsk, oppgir de fleste at det meste av stoffet er på bokmål.
- Seks av ti (61 %) har under 20 prosent av stoffet på nynorsk.
- Som gjennomsnitt er 22 prosent av det redaksjonelle stoffet på nynorsk i aviser som bruker begge skriftspråk.

n= 33

? Kan du anslå hvor stor andel av det redaksjonelle stoffet i avisen din som er på nynorsk?

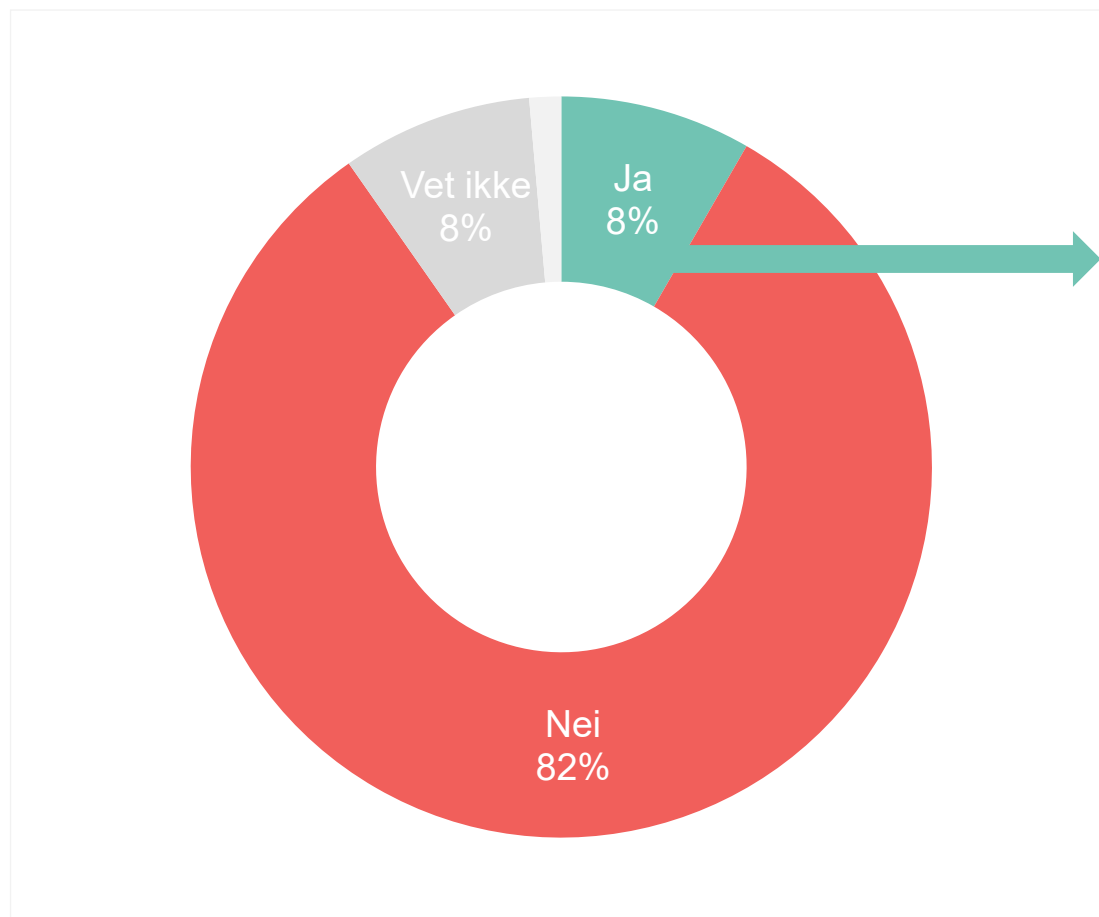
Liten endring i nynorskbruken siste ti år

- Avisene som bruker nynorsk (enten kun nynorsk eller både nynorsk og bokmål) oppgir i all hovedsak at bruken er på samme nivå som for ti år siden.
- Totalt oppgir to av tre (67 %) at bruken er omtrent uendret, mens 15 prosent sier mindre og 10 prosent sier mer.
- Aviser som er eid av et konsern oppgir i større grad at de bruker mindre nynorsk nå, enn de som ikke er konsern-eid (hhv. 23 mot 4 prosent som oppgir mindre).
- Videre oppgir aviser som ikke mottar pressestøtte i større grad at de bruker mindre nynorsk nå, enn de som mottar pressestøtte (hhv. 38 mot 3 prosent som oppgir mindre).
- Aviser med daglig papirutgave har i større grad redusert bruken av nynorsk enn aviser med sjeldnere papirutgave.
- Nedgangen i nynorskbruk gjelder naturlig nok avisene som bruker begge skriftspråk, og ikke rene nynorskaviser:
 - Av de som bruker begge, sier 45 prosent uendret, 27 prosent mindre og 18 prosent mer. Resten vet ikke. Av avisene som **kun** bruker nynorsk sier 93 prosent uendret, og resten ikke relevant.

Nesten en av ti bokmålsaviser har tidligere benyttet nynorsk

- Blant rene bokmålsaviser oppgir en av ti (8 %) at de tidligere har benyttet nynorsk i det redaksjonelle stoffet.
- Samtlige som oppgir dette er lokalaviser.

Hva er hovedgrunnen til at dere sluttet å bruke nynorsk? (n=6)

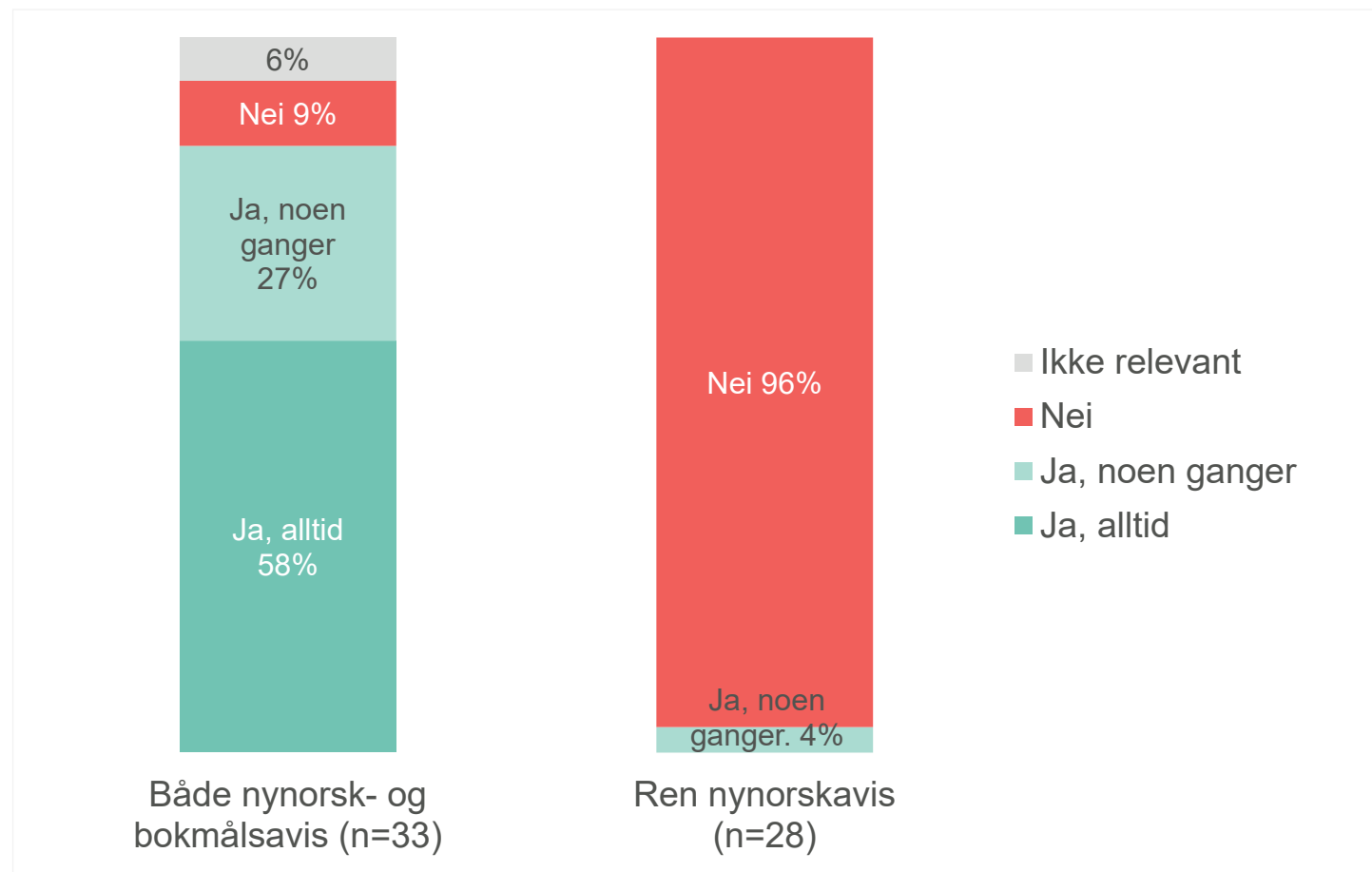
Praktiske/tekniske forhold (f.eks. mangel på nynorskkompetanse eller -verktøy)	3. stk.
Leserpreferanser	2. stk.
Mindre bruk av nynorsk i befolkningen	2. stk.
Språkpolitiske forhold / ideologisk ståsted	2. stk.
Journalistenes preferanser	1. stk.
Endringer i dekningsområdet til avisen	Ingen
Økonomiske hensyn (f.eks. abonnements-/lesertall)	Ingen

A large, dense crowd of photographers is shown from the chest up, all holding professional cameras with flashes. They are all looking towards the center of the frame, where a bright light source is creating a strong lens flare. The photographers are wearing various clothing, including jackets, sweaters, and scarves. The overall atmosphere is one of intense focus and activity.

2 SPRÅKLIGE RETNINGSLINJER FOR JOURNALISTENE

Kan journalistene velge om de vil skrive på bokmål eller nynorsk?

- Overvekt av avisene som bruker **både** nynorsk og bokmål oppgir at journalistene selv kan velge om de vil skrive på bokmål eller nynorsk (totalt 85 prosent, hvorav 58 prosent sier de alltid kan velge og 17 prosent sier noen ganger).
- Nesten ingen aviser som **kun** bruker nynorsk oppgir at journalistene selv kan velge skriftspråk.

Overvekt lar journalistene skrive nynorsk/bokmål slik de selv vil

- 57 prosent av de rene nynorskavisene oppgir at journalistene kan skrive nynorsk slik de selv vil, mens resten har språklige retningslinjer som journalistene må følge. Omtrent samme andel gjelder for rene bokmålsaviser, hvor 60 prosent sier at journalistene kan skrive bokmål slik de selv vil (mens resten har språklige retningslinjer).
- Blant aviser som bruker begge skriftspråk oppgir 73 prosent at journalistene kan skrive nynorsk slik de selv vil.

n= 28-72

?

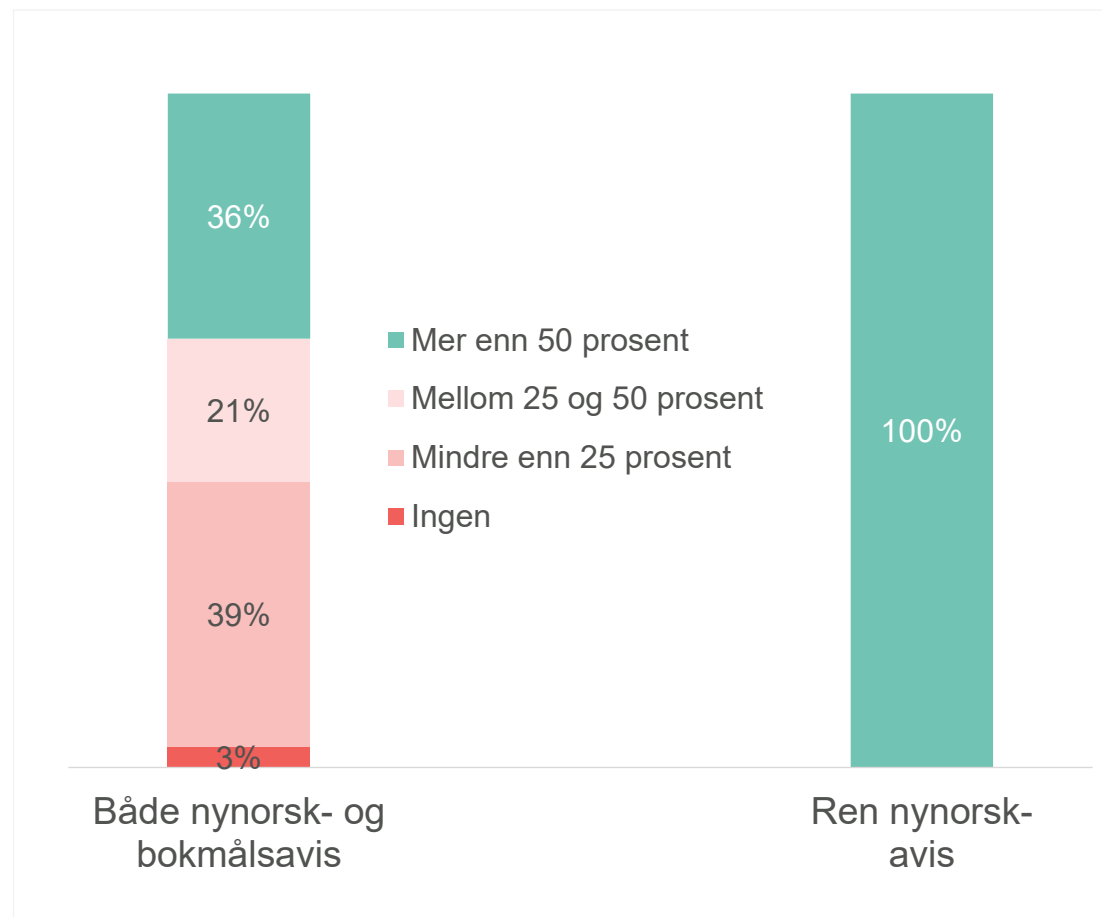
Kan journalistene skrive nynorsk slik de selv vil, eller har avisen språklige retningslinjer de må følge? // Kan journalistene skrive bokmål slik de selv vil, eller har avisen språklige retningslinjer de må følge?

A blurred photograph of a newspaper printing press. The image shows the mechanical components of the press, including rollers and a cutting blade, as a stack of newspapers moves through the machine. The background is out of focus, showing more of the industrial environment. A semi-transparent red rectangular box is overlaid on the right side of the image, containing white text.

3 NYNORSKKOMPETANSE I REDAKSJONENE

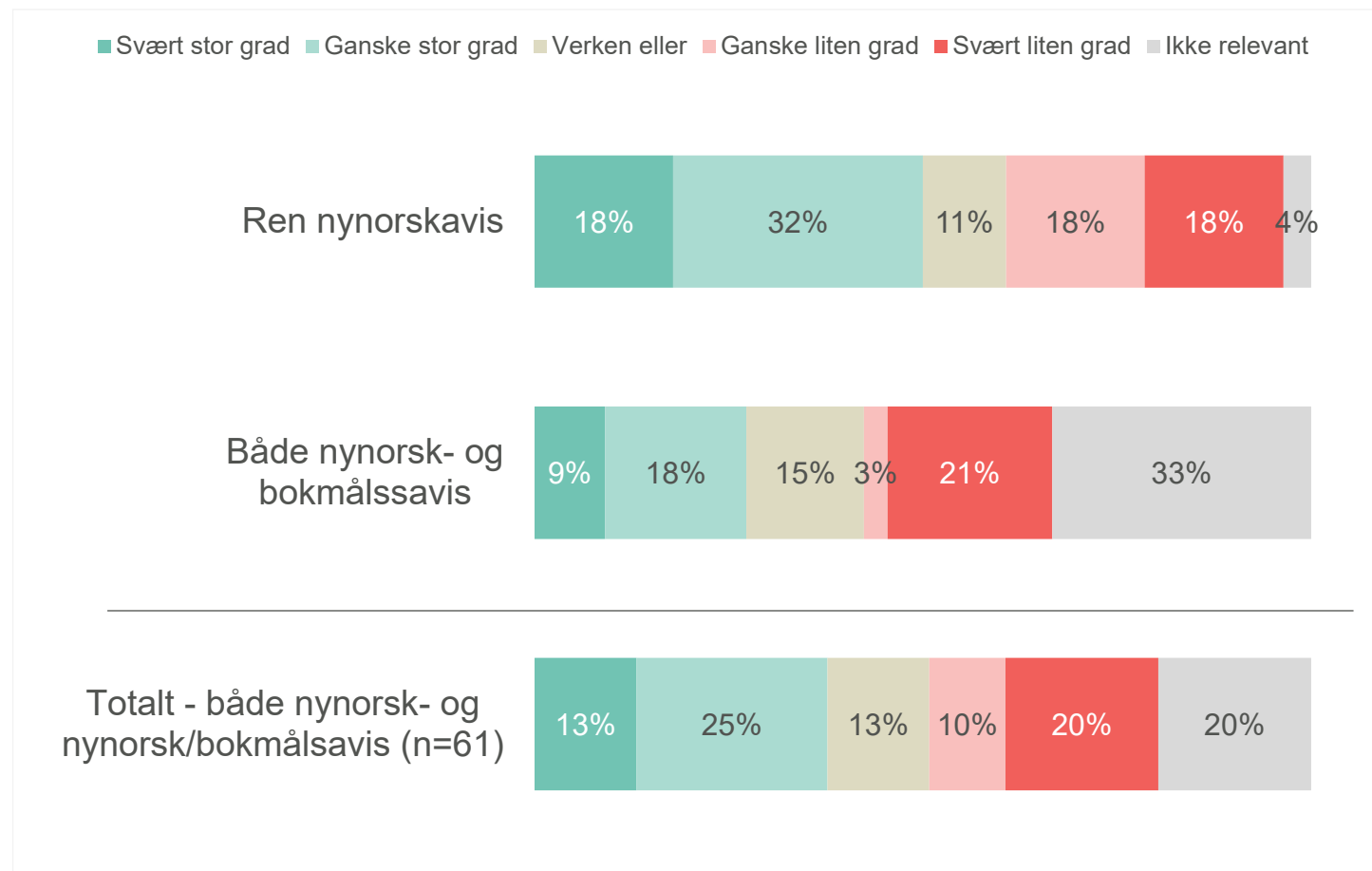
Nynorskkompetansen i redaksjonene

- To av tre (64 %) aviser som bruker både bokmål og nynorsk oppgir at under halvparten av de ansatte har kompetanse til å skrive stoff på nynorsk.
- Alle rene nynorskaviser oppgir at over halvparten av de ansatte har kompetanse til å skrive stoff på nynorsk.

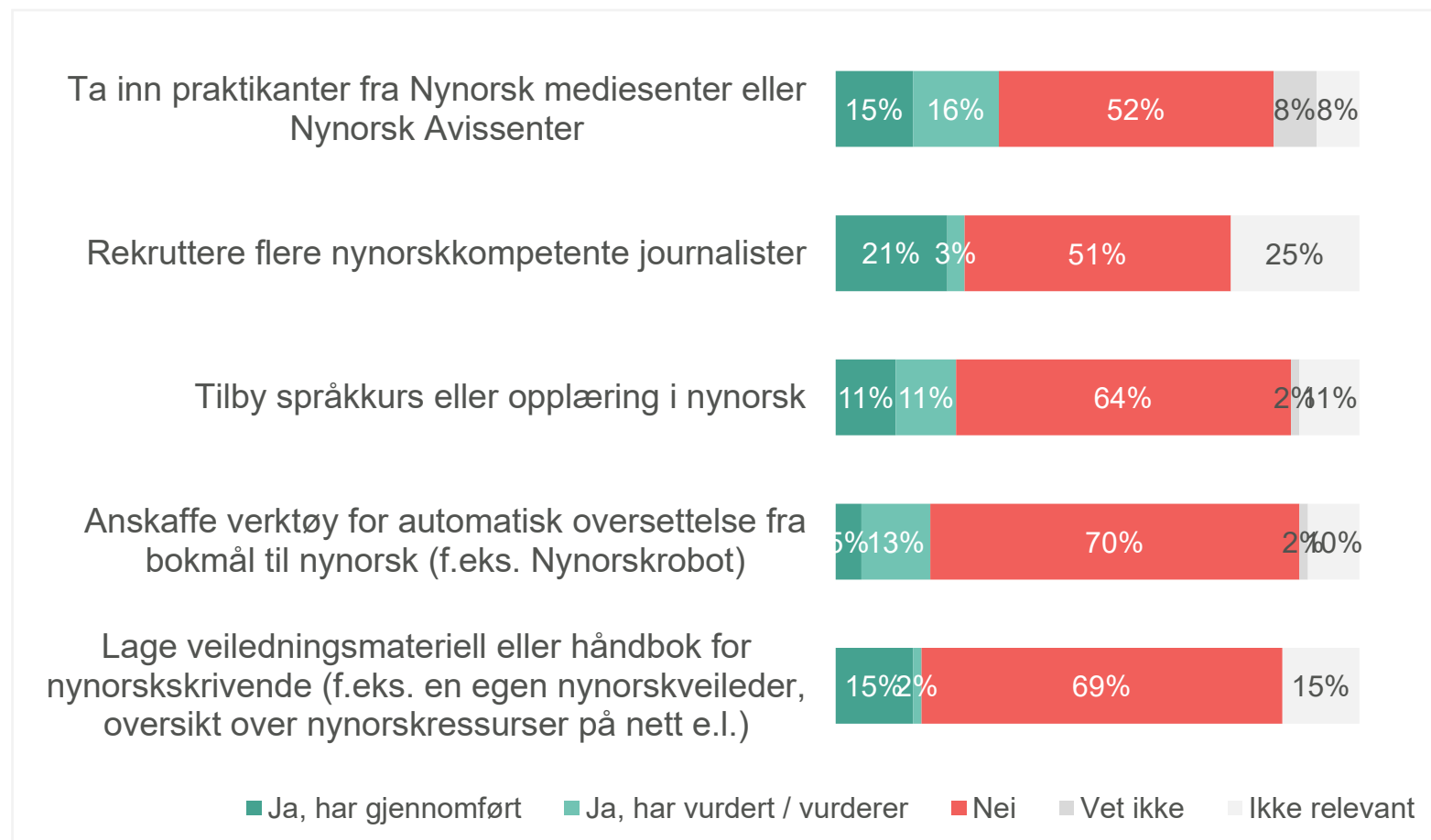
Overvekt har utfordringer med å rekruttere nynorskjournalister

- Totalt 38 prosent av avisene som helt eller delvis bruker nynorsk oppgir at det i **stor grad** er en utfordring å rekruttere journalister med tilstrekkelig nynorsk-kompetanse - mens 30 prosent sier at dette i **liten grad** er en utfordring. Resten svarer verken eller, eller ikke relevant.
- Blant rene nynorskaviser sier 50 prosent at dette i stor grad er utfordrende - mot 27 prosent av de som bruker begge skriftspråk, som i større grad svarer ikke relevant.

Tiltak for å øke nynorskkompetansen i redaksjonen

- Overvekt av avisene som helt eller delvis bruker nynorsk i det redaksjonelle stoffet, har ikke iverksatt eller vurdert ulike tiltak for å heve nynorskkompetansen (som ble listet opp i undersøkelsen).
- Blant de som har gjennomført eller vurdert tiltak, er det vanligste å ta inn praktikanter fra Nynorsk Mediesenter eller Nynorsk Avissenter og/eller rekruttere flere nynorskkompetente journalister.
- Derneft følger språkkurs eller opplæring i nynorsk, anskaffelse av oversettelsesverktøy og/eller å lage veiledningsmateriell for nynorskskrivende.

Forts. Tiltak for å øke nynorskkompetansen

Andel som har gjennomført, vurdert og/eller vurderer respektive tiltak

■ Nynorskavis ■ Både nynorsk og bokmål

- Aviser som *kun* bruker nynorsk i det redaksjonelle stoffet, har i noe større grad iverksatt eller vurdert ulike tiltak for å heve nynorskkompetansen enn aviser som bruker *både* nynorsk og bokmål.

Kun nynorskaviser

■ Har gjennomført ■ Vurderer / har vurdert

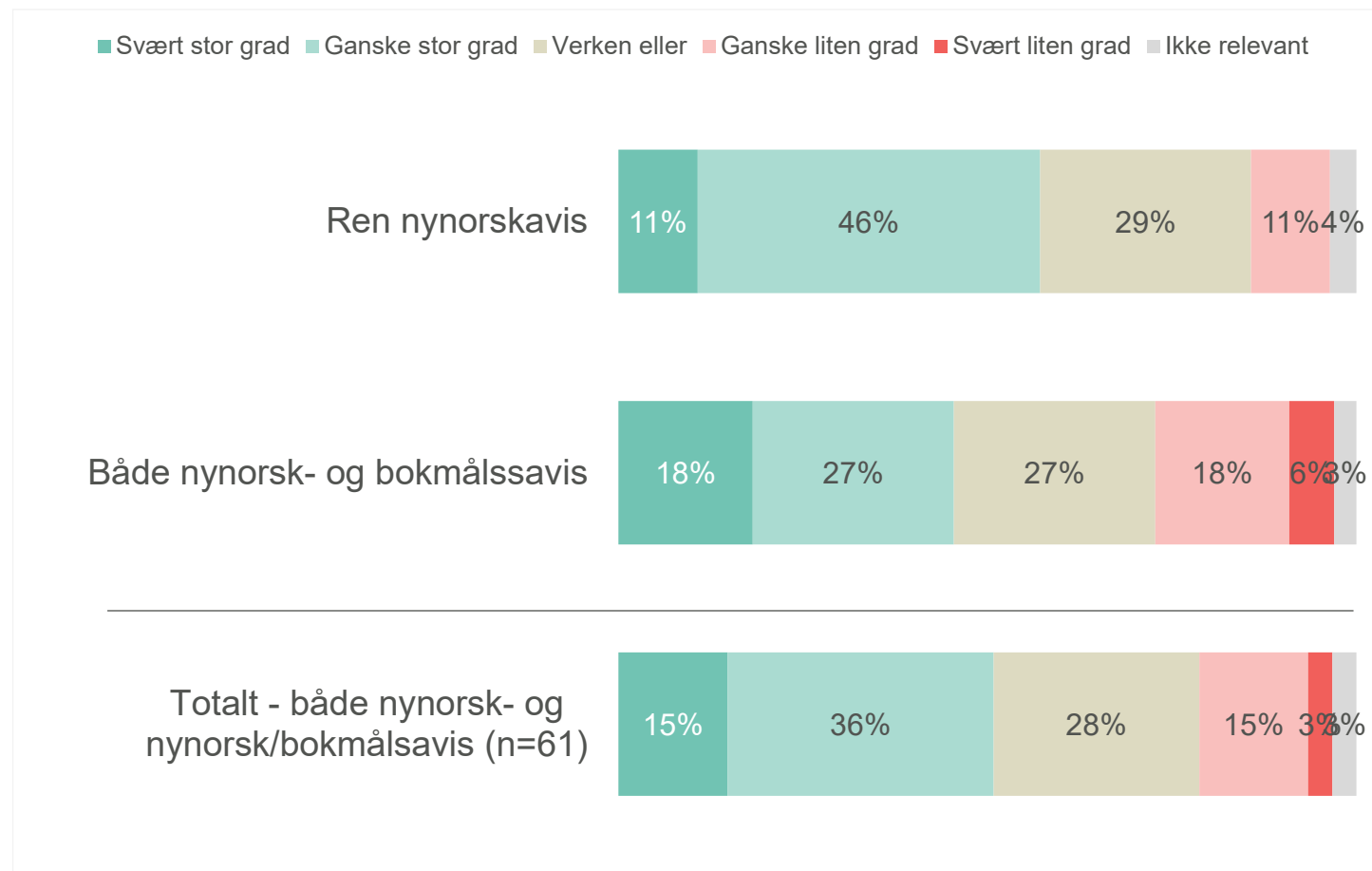

Både bokmål og nynorsk

■ Har gjennomført ■ Vurderer / har vurdert

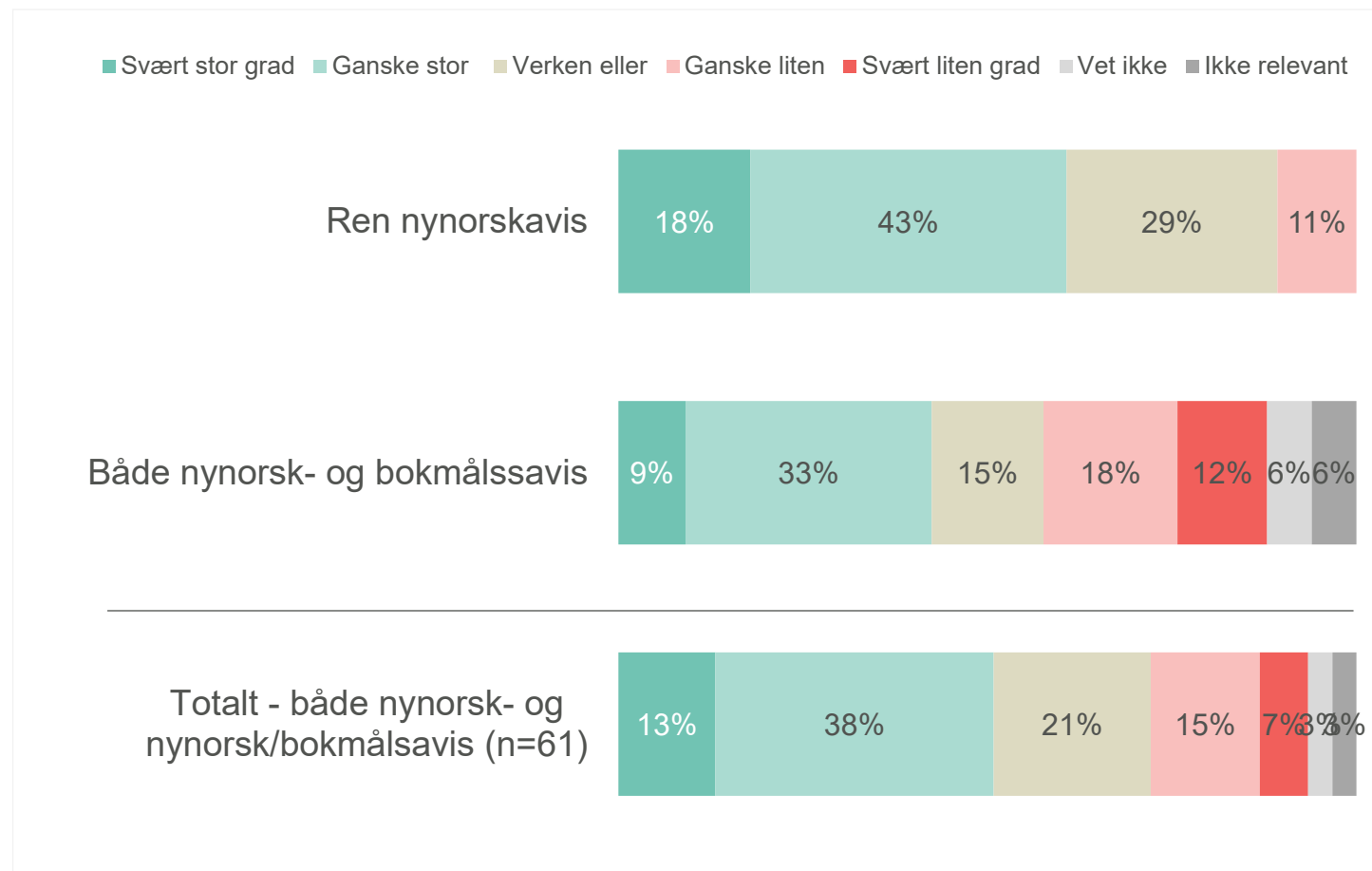
Har avisene verktøy som støtter nynorskbruk?

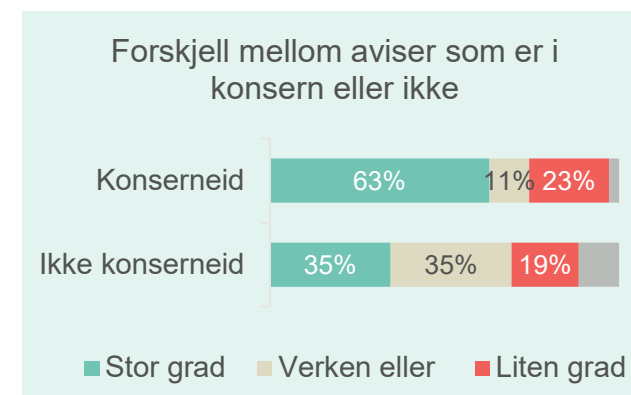
- Totalt 51 prosent av avisene som helt eller delvis bruker nynorsk oppgir at de i stor grad har tilgang til verktøy som er designet for å støtte bruk av nynorsk i det redaksjonelle arbeidet (f.eks. program for nynorsk grammatikkontroll, oversettelse o.l.) 18 prosent sier liten grad, mens resten sier verken eller, eller vet ikke.
- Blant *rene* nynorskaviser sier 57 prosent at de i stor grad har tilgang til slike verktøy, mot 45 prosent av de som *både* bruker bokmål og nynorsk.
- Andelen som har nynorskverktøy øker med hvor hyppig avisen utgis.

Er avisens programmer tilpasset redaksjonell bruk av nynorsk?

Seks av ti rene nynorskaviser oppgir at avisens verktøy og programmer, slik som publiseringsprogram, bildebaser og tekstprogram **i stor grad** er tilpasset redaksjonell bruk av nynorsk, mens en av ti sier i liten grad. Litt lavere andel oppgir at programmer er tilpasset for nynorskbruk i aviser som bruker begge målformer, hvor fire av ti sier i stor grad og tre av ti i liten grad.

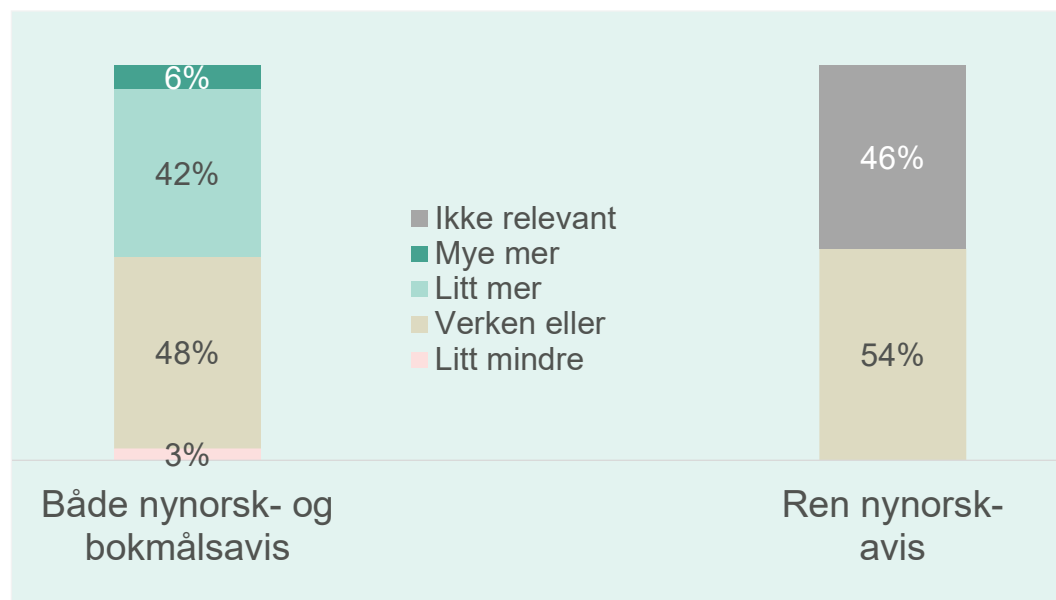

A close-up photograph of a hand holding a newspaper. The newspaper is slightly out of focus, showing some text and a small image. A semi-transparent red rectangular box is overlaid on the right side of the image, containing white text. The background is a solid red color.

4 HOLDNINGER OG FORVENTNINGER FREMOVER

Mange aviser som bruker begge skriftspråk er positive til mer nynorsk

- Nesten halvparten (48 %) av avisene som bruker **både** nynorsk og bokmål synes det burde være **mer** redaksjonelt stoff på nynorsk i avisen deres. Kun tre prosent synes det burde være mindre. Resten sier verken mer eller mindre.
- Ingen rene nynorskaviser synes de bør bruke mindre nynorsk.

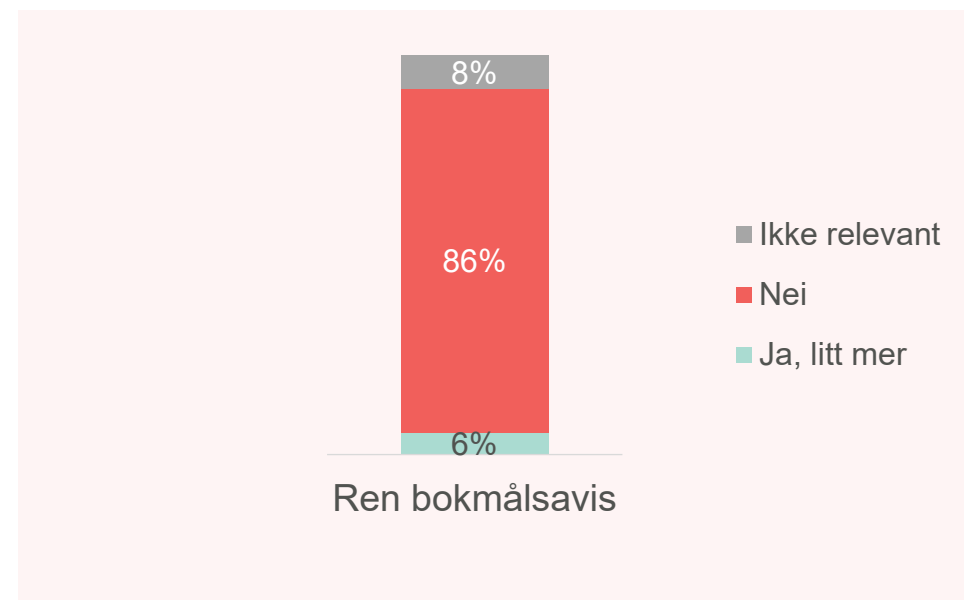

n= 63

?

Synes du at det burde være mer eller mindre redaksjonelt stoff på nynorsk i din avis?

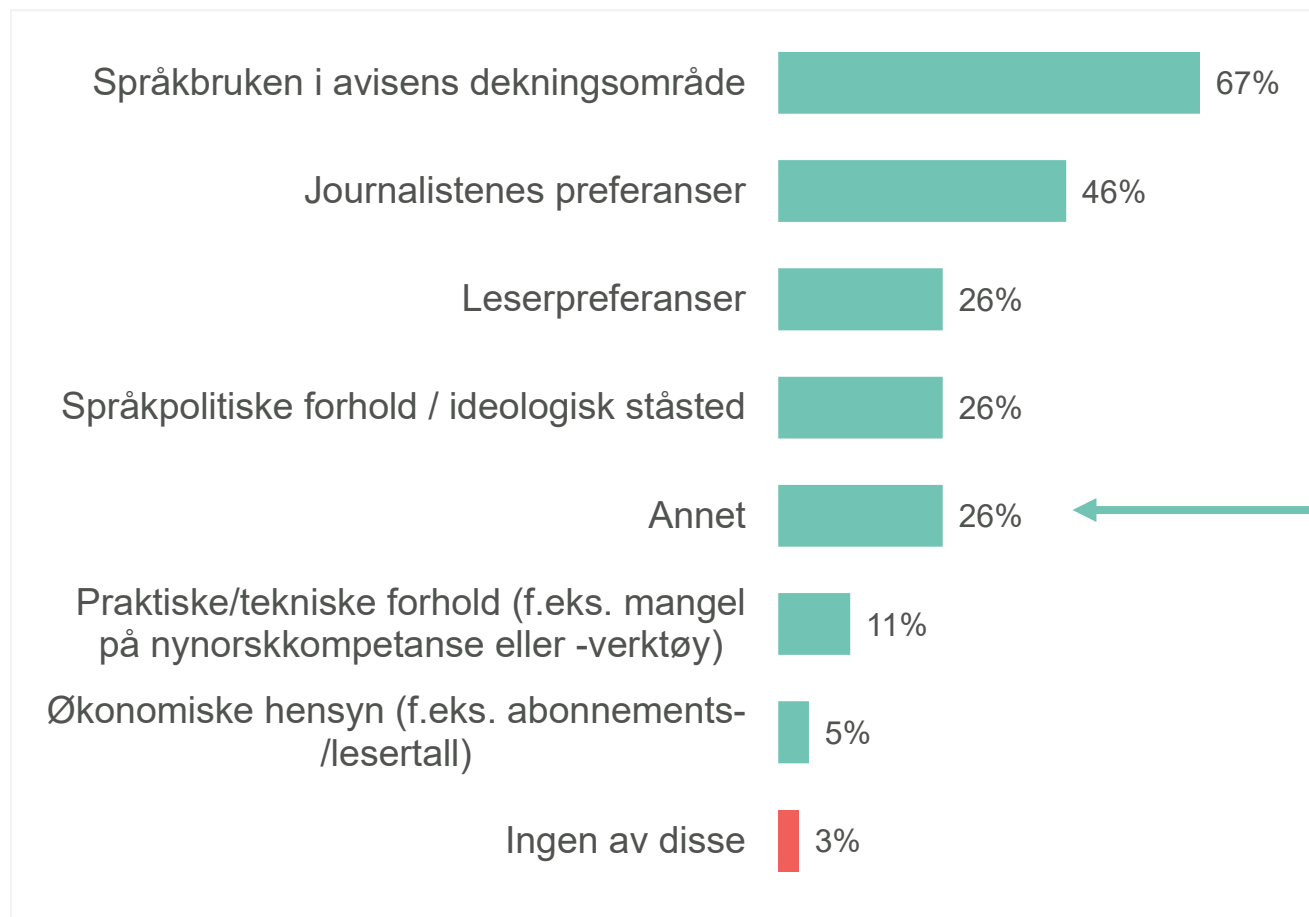
- Nesten ingen rene bokmålsaviser synes det bør være **mer** redaksjonelt stoff på nynorsk i avisen deres (86 %). Seks prosent sier ja til litt mer, mens resten sier ikke relevant.

Synes du det burde være mer redaksjonelt stoff på nynorsk i din avis? (n=72)

Språkbruken i avisens dekningsområde er mest avgjørende

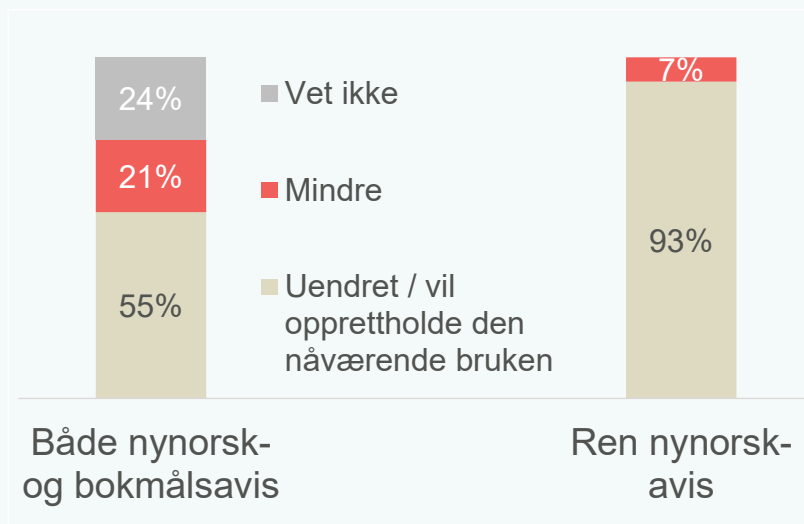
- Språkbruken i avisens dekningsområde er viktigste faktor for avisenes avgjørelse om å bruke nynorsk i det redaksjonelle stoffet.

- at vi skal være i språklig takt med våre lesere
- de ansatte velger selv og noen ganger innen kulturell opplevelser så kan vi bruke nynorsk
- de som lærer norsk synes det er lettere å lære bokmål og det er vanskeligere å oversette nynorsk i google Chrome for de som ikke kan norsk
- det er vedtatt iht. innkjøp
- Er nynorskavis. Tar inn leserinnlegg på bokmål
- firmaets historie/tradisjon
- historie/tradisjon/vi dekker nynorsk kommune
- Ikkje relevant. Alt er på nynorsk
- Mangel på kompetanse blant journalistane er viktigaste faktor
- Me har nynorsk som målform
- Nedfelt at vi skal gjøre det i avisen
- Nynorsk er vårt skriftspråk/målform i området vi bor i
- når man skriver om for eksempel saker som er tilknyttet nynorsk/identitet
- utfordringer som innhold fra ledelse som kommer på bokmål - blir en del omsettingsarbeid for oversettelse
- vedtektsfestet målformsbruk i organisasjonen
- Vi var nynorsk kommune før sammenslåing med Molde - det er litt med identitet og historie

Forventer noe mindre nynorskbruk om ti år

- 21 prosent av avisene som bruker begge skriftspråk tror de vil bruke **mindre** nynorsk om ti år enn i dag. Syv prosent av rene nynorskaviser sier det samme. Ingen tror de vil bruke mer.
- Tidligere sa 27 prosent av avisene som bruker begge skriftspråk at nynorskbruken har gått **ned** siste ti år.

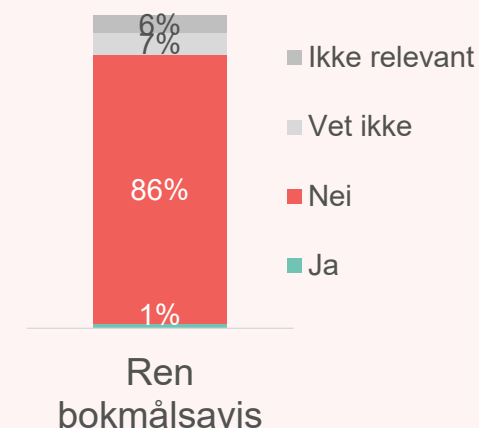
Hva er den viktigste årsaken til at du forventer **mindre** bruk av nynorsk fremover? (NB. n=9)

* Andre årsaker :
 - Kompetanse og språkbevissthet og mening blant eiere og redaktør
 - Leder skriver på nynorsk i dag, men alt annet er på bokmål
 - Mer krevende å redigere, fronte og pushe på to språk enn ett
 - Utviklingen blant de yngre

- «Ingen» rene bokmålsaviser tror de vil bruke nynorsk i det redaksjonelle stoffet om ti år.

Tror du at avisen din vil bruke nynorsk i det redaksjonelle stoffet om ti år? (n=72 - bokmålsaviser)

Tiltak for å opprettholde bruken av nynorsk

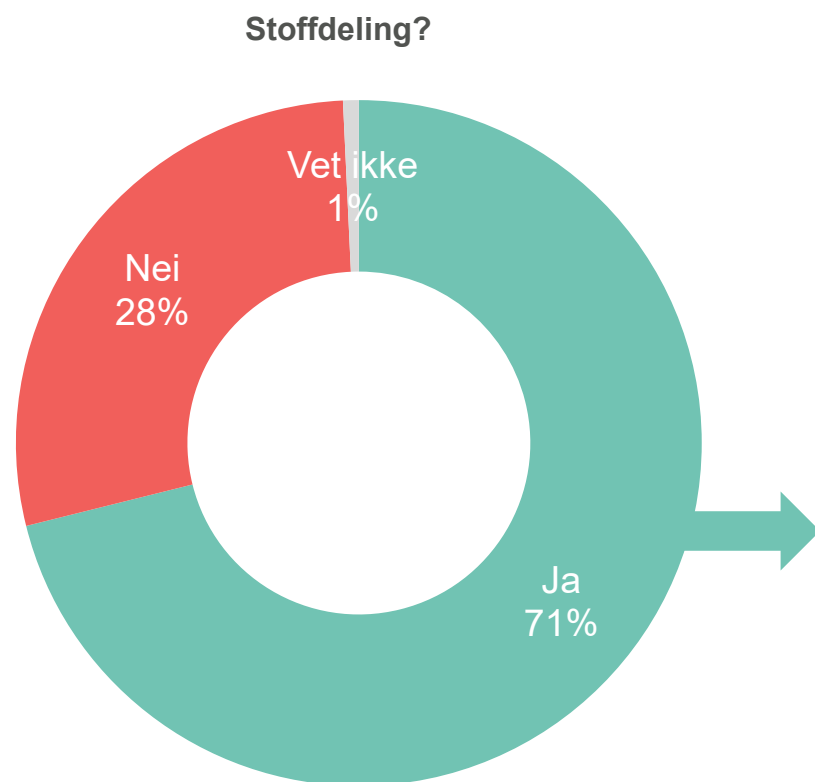
- Både avisene som kun bruker nynorsk og de som bruker begge skriftspråk vil sette inn flere tiltak for å opprettholde bruken av nynorsk.

Annet som nevnes:

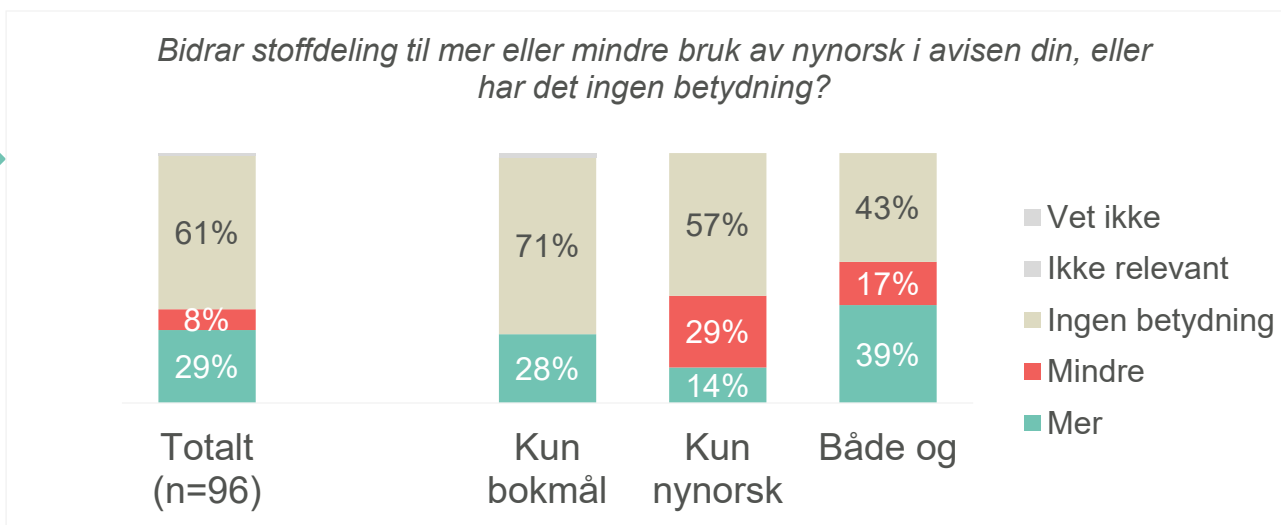
- Automatisk oversettelse generelt for flest mulig språk
- Det kan vera krevjande å rekruttera kompetente journalistar. Sidan me er ei nynorskavis, må alle skriva på nynorsk. Det er ikkje vanskeleg.
- Få det godkjent gjennom styret
- Ingen planar om tiltak
- Me har nynorsk som målform
- Ser ikke at noen alt er aktuelle
- stå fast på språknormen vår
- vi vil prioritere nynorsk i den grad det lar seg gjøre og det henger sammen med hvem som kommer og banker på døra vår

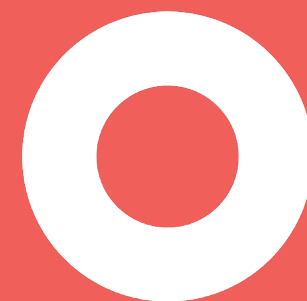

Stoffdeling kan bidra til noe mer nynorsk i avisene

- Totalt syv av ti oppgir at de deler og/eller mottar stoff fra andre aviser.
- Stoffdeling gjelder særlig for konsern-eide aviser (89 prosent, mot 28 av de som ikke er konsern-eid). Rene bokmålsaviser oppgir også dette i større grad enn rene nynorskaviser (81 mot 50 prosent).
- Stoffdeling bidrar totalt sett til mer fremfor mindre bruk av nynorsk i avisene. Dette gjelder for bokmålsaviser og aviser som bruker begge skriftspråk – men ikke nynorskaviser hvor det er motsatt.

Opinion:

www.opinion.no

hei@opinion.no

[@opinionoslo](https://twitter.com/opinionoslo)